

השבועות הראשונים לממשל טראמפ - משמעויות לישראל

אבישי בן ששון-גורדיס, ג'סי ויינברג, אסטבן קלור | 6 במארס, 2025 | גיליון 1956

דונלד טראמפ נכנס בסערה לתפקיד נשיא ארצות הברית. בשבועות הראשונים לנשיאותו נקט ממשלו סדרת מהלכים חסרי תקדים, שנועדו לעצב מחדש את ארצות הברית באמצעות שינויים חוקתיים, פוליטיים ומדיניים מרחיקי לכת, ואת מקומה של ארצות הברית בזירה הגלובלית, על ידי שינוי תנאיהם של בריתות והסכמים שבמשך שנים היו במרכזו של הסדר הדמוקרטי-ליברלי שהיא הובילה. רבים מהצעדים האלה עשויים להשפיע ישירות על מדינת ישראל, חלקם באופן שירחיב את אפשרויות הפעולה שלה אך חלקם הגדול עשוי לערער את יציבותן של מערכות בינלאומיות שעליהן ישראל נשענת.

מאז כניסתו לבית הלבן מקדם הנשיא טראמפ את האג'נדה שלו בקצב מסחרר. מאות צווים והנחיות הועברו בתקופה קצרה זו בשורת נושאים, משינוי שמות אתרים על גבי מפות גאוגרפיות עד החלטות להקפיא פעילות של משרדי ממשל ושינוי התנאים לקבלת אזרחות השימוש בצווים, המאפשרים לנשיא להנחות את פעילות הרשות המבצעת ללא צורך באישור הקונגרס, מאפשר לממשל להתקדם מבלי להידרש למשא ומתן פוליטי מכביד, וזאת למרות שהקונגרס עצמו נשלט על ידי הרפובליקנים. כך מביא הנשיא לידי ביטוי תפיסה לפיה הנשיאות אינה מוגבלת משמעותית על ידי הרשויות האחרות.

בין המהלכים שנקט ממשלו של הנשיא טראמפ עד כה:

- מתקפה על הפקידות המקצועית והממשל הפדרלי - הנשיא ואנשיו הורו להקפיא תקציבים לרוחב הממשל הפדרלי. בין היתר דווחה כוונה לצמצם את תקציב משרד ההגנה האמריקאי בכעשרה אחוזים. במקביל, הממשל חותר לסיים את העסקתם של מאות אלפים מעובדי המדינה בהיקף שעשוי להגיע עד עשרות אחוזים מכוח העבודה הפדרלי. במסגרת הניסיון לדלל את שורות השירות הציבורי נשלחו לעובדי הממשל מיילים המוניים שתקפותם שנויה במחלוקת, המזמינים אותם לפרוש בתנאים מיטיבים. כן הורה טראמפ על ביטול עבודה מהבית והוא ונציגיו חותרים לסגור לחלוטין משרדי ממשלה, דוגמת USAID וחטיבות במשרד החינוך. בנוסף הוקפא רובו המוחלט של המימון לסיוע חוץ (למעט הסיוע לישראל ולמצרים) ולתוכניות מחקר במסגרת הקרן הלאומית למדע (NSF) והמכון הלאומי לבריאות (NIH), המעורבים במימון חלק ניכר מהמחקר המדעי בארצות הברית. כתוצאה מכך הופסקו בין היתר ניסויים קליניים,

הנמצאים בעיצומם, ותוכניות לבלימת התפשטות מחלות דוגמת איידס. כל זאת, בניגוד להקצאות התקציב שאושרו בקונגרס ופסיקה של בית המשפט העליון משנות השבעים, האוסרת על הנשיא לנהוג כך.

- הגירה – נושא זה היווה אחד מנושאי הדגל של הנשיא בקמפיין הבחירות, אף שבפועל חלה ירידה בהגירה הבלתי חוקית בחלקה האחרון של תקופת הנשיאות של ג'ו ביידן. מיד לאחר בחירתו הכריז טראמפ על מצב חירום בגבול הדרומי של ארצות הברית והורה על פריסת כוחות צבא בגבול עם מקסיקו ועל החרפת אכיפה נגד הגירה בלתי חוקית. בנוסף התעמת הנשיא עם ממשלת קולומביה עקב דרישתו כי תקבל אליה טיסות גירוש, והחל בפינוי מהגרים למתקן הכליאה שבגוונטנמו-ביי, שבו לא חלים מלוא הכללים החוקתיים שחלים על אדמת ארצות הברית. הממשל פגע במימון הפדרלי של ערים שהכריזו על עצמן "ערי מקלט" למהגרים, ורשויות הונחו לא להכיר באזרחות של מי שנולדו על אדמת ארצות הברית להורים שאינם בעלי מעמד תושבות קבע. זאת, בניגוד לפרשנות החוקתית הנהוגה מזה למעלה ממאה שנים.
- מכסים – נאמן להצהרותיו בקמפיין כי ירחיב במידה ניכרת את השימוש במכסי מגן ככלי מדיניות הכריז טראמפ על מכס גורף של 25 אחוזים על הפלדה והאלומיניום הנכנסים לארצות הברית. במקביל הטיל מכס של 10 אחוזים על מוצרים המגיעים לארצות הברית מסין, והורה - אף שבהמשך הקפיא זמנית - על מכס בשיעור 25 אחוזים על ייצוא משכנותיה של ארצות הברית, מקסיקו וקנדה. כך יצר טראמפ משבר עם שותפות הסחר העיקריות של ארצות הברית - שכנותיה, מדינות האיחוד האירופי וסין. למעשה, טראמפ הכריז מלחמת סחר עולמית.
- מהלכי "סגירת חשבונות" אישיים – בשנים האחרונות ביטא טראמפ טינה כלפי מי שהוא חש שחיבלו בנשיאותו הראשונה. ממסדרונות הפנטגון הוסרו תמונותיהם של אישים שטראמפ מתעב, דוגמת שר ההגנה לשעבר מארק אספר וראש המטות המשולבים, הגנרל מארק מילי. אבטחתם הוסרה וכן זו של מזכיר המדינה לשעבר, מייק פומפאו, ושל היועץ לביטחון לאומי לשעבר, ג'ון בולטון. זאת, למרות איומים איראניים על חייהם. כן נשלל הסיווג הביטחוני של הנשיא לשעבר ג'ו ביידן ושל אנשי מודיעין שערכו לכך שבנו של ביידן לא פגע בביטחון הלאומי האמריקאי. משרד המשפטים האמריקאי אף הורה לתובעת בניו יורק להפסיק את ההליכים הפליליים נגד ראש עיריית ניו יורק המואשם בשחיתות, שהביע תמיכה בטראמפ. הנשיא אף חתם על צו המשעה את האכיפה נגד חשודים בקבלת שוחד ממדינות זרות, ובכללם יועצים שלו לשעבר. בנוסף, הנחה טראמפ לשלול את הסיווג הביטחוני מעורכי דין המשתייכים למשרד המייצג בהתנדבות את התובע המיוחד שמינה הממשל הקודם נגד טראמפ.

- מבחני נאמנות – בחירתם של הממלאים תפקידי המפתח בממשל מביאה גם היא לידי ביטוי את חשיבות הנאמנות על פני התאמה לתפקיד. מועמדים לתפקידים בממשל נשאלו מי ניצח בבחירות 2020 לנשיאות, שטרמפ מאמין כי הוטו נגדו, והאם אמנם התרחש ניסיון הפיכה ב-6 בינואר 2021, כשתומכי טראמפ התפרעו נגד הפסדו וניסו למנוע את אישור הזכייה של בידן בקונגרס. טראמפ עצמו חנן כ-1500 נאשמים במעורבות באירועי אותו היום, ואנשיו במשרד המשפטים ובבולשת הפדרלית מאותתים על אודות כוונתם להעניש חוקרים שהיו מעורבים בהליך האכיפה נגד הפורעים.

ברמות הממשל הבכירות, לתפקיד שר ההגנה נבחר פיט הגסט', מגיש חדשות בערוץ פוקס החביב על טראמפ, שהביע התנגדות לשירות נשים בצבא ארצות הברית ולכיבוד הדין הבינלאומי. לתפקיד ראש ה-FBI נבחר קאש פאטל, שהיה ממובילי המאבק ביריביו הפוליטיים של הנשיא ולסגנו של פאטל מונה מגיש פודקאסט ימין קיצוני. ראשת ה-DNI הנכנסת, טולסי גבארד, הביעה בעבר תמיכה במשטר אסד והואשמה כי היא מקדמת אינטרסים רוסיים בארצות הברית. לתפקיד האחראי על מערכת הבריאות האמריקאית מונה רוברט קנדי ג'וניור, הידוע כמתנגד חיסונים ומקדם תיאוריות קונספירציה. המינויים הועברו ברובם בהצלחה בסנאט, למרות חששות שהביעו מחוקקים רפובליקנים עם הצגת השמות. ההצלחה במימוש המינויים משקפת את שליטתו של טראמפ במפלגה הרפובליקנית.

במקביל הוביל הגסט' שורת פיטורין בצמרת הצבא האמריקאי. הודחו ראש המטות המשולבים הגנרל בראון, שנגדו טען הגסט' בעבר כי מונה לתפקיד רק כי הוא שחור, ראשת הצי האמריקני וקצין בכיר במטה חיל האוויר. זאת, לצד הפרקליטים הצבאיים הממונים על שלוש הזרועות העיקריות של צבא ארצות הברית: הצבא, חיל האוויר והצי. מהלך אחרון זה נועד להבטיח כי חוות הדעת המשפטיות בצבא לא יעמדו בדרכו של הממשל לשימוש בצבא.

- תרבות – אמצעי מרכזי בקידום האג'נדה הכוללת של הממשל היא המתקפה על DEI - גיוון, שוויון והכלה. בטענה כי גישה זו קנתה אחיזה מוגזמת הנחה הנשיא לסגור את כל התוכניות הכלולות במסגרת זו ולהשעות, בדרך לפיטורין, עובדי ממשל שעסקו בקידומה. רכיב עיקרי בהקשר זה הם מהלכים הנועדים לבטל את ההכרה הציבורית והשירותים הניתנים לטראנסג'נדרים, למנוע מהם מלהשתתף בספורט תחרותי שלא בהתאם למין לידתם, ולאסור עליהם לשרת בצבא. על הכוונת גם מהלכים לקידום שוויון בין נשים לגברים ובין מיעוטים לבין קבוצות הרוב. כך למשל הוסרו תצוגות החוגגות הישגי נשים במוזיאון נאס"א ותערוכות במסדרונות משרדי ממשלה. כחלק מסדר היום

התרבותי-לאומני שלו, הורה טראמפ גם על שינוי שמו של מפרץ מקסיקו ל"מפרץ ארצות הברית" ולשינוי בחזרה של שמו של ההר הגבוה בצפון אמריקה, הנמצא באלסקה, משמו הילידי "הר דנאלי" ל"הר מקינלי", על שם הנשיא וויליאם מקינלי, שנודע במכסים שהטיל ובהרחבת גבולותיה של ארצות הברית.

בהוצאה לפועל של סדר יום זה נודע תפקיד קריטי לאילון מאסק, שהועמד בראש DOGE, המחלקה ליעילות ממשלתית (משחק מילים על מטבע דיגיטלי החביב על מאסק). אנשי מאסק במשרד השיגו גישה למשרדי ממשלה שונים, והם מחוברים שם למערכות מידע חיוניות במטרה לאתר "בזבז", בין השאר למערכת ביצוע התשלומים של משרד האוצר האמריקאי, שביכולתה לאפשר את עצירתה של העברת כספים ואיתור שורות מימון ספציפיות מתוך התקציב הפדרלי על בסיס קריטריונים שתואמים את כוונות הממשל. רבים ממהלכי הממשל מבטאים את סדר היום של פרויקט 2025 - תוכנית פעולה שגיבשו מכוני מחקר המזוהים עם טראמפ בשנים שקדמו לבחירות, ושחלק מאדריכליה השתלבו בתפקידי מפתח בממשל ובראשם ראסל ווהט, שמונה לעמוד בראש משרד המנהל והתקציב (OMB) רב ההשפעה.

תגובת הנגד

מהלכי הממשל נתפסים כצפוי כאיום חמור בעיני יריביו הפוליטיים ואלה שנפגעו מהם, ביניהם רבים בציבור הליברלי בארצות הברית ובעולם. עם זאת, הם מתקשים לפי שעה להציב נגדם התנגדות אפקטיבית. ערוץ הפעולה המרכזי שלהם הוא עתירות לבתי המשפט, שבלמו זמנית חלק מצעדי הממשל, למשל העברת השליטה במנגנוני המימון לאנשיו של מאסק, שינוי התנאים להכרה באזרחות, והקפאת המימון הגורפת שהטיל הממשל.

בקונגרס, שאמור להוות משקל נגד לנשיאות, הדמוקרטים, המצויים במיעוט, אינם מסוגלים להערים מכשולים של ממש בפני הנשיא, שממילא מבכר את השימוש בצווים נשיאותיים באופן המנטרל את הקונגרס מהשפעה. בה בעת, המחוקקים הרפובליקנים אינם מתנגדים למינויים שנראה שיתקשו לזכות בתמיכה, ומנהיגיהם הבהירו כי אינם סבורים שמהלכי הנשיא בהקשר התקציבי מסיגים את גבול הרשות המחוקקת. בשורות הממשל הפדרלי נעשים מאמצים להגביל את גישת אנשיו של מאסק למערכות רגישות. פרקליטים ציבוריים בנוי יורק התפטח בהפגנתיות נוכח הצו להפסיק את האכיפה הפלילית נגד ראש העיר החשוד בשחיתות. ברחבי ארצות הברית מתחילה התארגנות של מפגינים נגד הממשל, הגם שלפי שעה לא התפתחו הפגנות רחבות הקיף.

הממשל מצידו מתייחס בביטול למתנגדיו ובשורותיו יש המבהירים, אילון מאסק ביניהם, שבראייתם אין לבתי המשפט סמכות לבלום את יישום מדיניותו של הנשיא. מדובר בהיפוך עמדות לגישתו של הימין האמריקאי בעבר, שראה בבית המשפט העליון - שטרם נדרש לסוגיות

שעל הפרק, אך אין ספק שחלקן יגיע לפתחו - ובמערכת המשפט כולה, בלם חשוב לכוחם של נשיאים דמוקרטיים לפעול. נגד חלק מהמהלכים הללו הוגשו עתירות בבתי המשפט הפדרליים ואף ניתנו צווים להשעיית ביצועם. עם זאת, אמירות מצד גורמים בממשל טראמפ עשויות לאותת על כי הממשל לא יכבד צווים שיפוטניים. טראמפ עצמו הצהיר שהוא מאמין שיש לכבד צווים שיפוטניים, אולם מוקדם להעריך שכך אכן ינהגו אנשיו בכל המקרים. בפועל, יש עדויות לכך שבמקרים מסוימים מתעלם הממשל מהוראות בית המשפט לחדש מימון. אם הממשל יתעלם במופגן מצווים שיפוטניים, ייווצר משבר חוקתי חמור, שהמדינה לא ידעה זה עשורים.

ארצות הברית אחרת - מבית ומחוץ

אף שכל אחד מהמהלכים בפני עצמו הוא משמעותי מאוד, חשיבותם האמיתית נגזרת ממשמעותם הכוללת. במצטבר, הצעדים ואופן ביצועם משנים בין לילה את מערכת היחסים בין רשויות המדינה, שהתעצבה לאורך עשרות שנים. טראמפ מנסה להשלים מהלך לביצור הנשיאות כרשות שכמעט אינה מוגבלת על ידי הקונגרס, תקדימים חוקיים או בתי המשפט. בסדר האמריקאי, לקונגרס נתון "כוח הארנק" (power of the purse), כלומר הוא שולט בממשל על ידי קביעת התקציב. בתי המשפט פסקו בעבר כי חקיקה של הקונגרס שלפיה אין בסמכות הנשיא למנוע הוצאת כספים שהקצה הקונגרס היא תקפה מבחינה חוקתית, אולם, טראמפ ואנשיו מערערים על הסדר הזה ומנצלים את השוט התקציבי ככלי עיקרי בפירוק המדינה הפדרלית הענפה ושליטה ערכית בפעולותיה. זאת, לצד ערעור ישיר על הבנות מקובלות של החוקה. המהלך הבוטא בהקשר זה הוא שינוי הכללים להכרה באזרחות של מי שנולדו על אדמת ארצות הברית.

לצד שינוי היחסים בין הרשויות פועל טראמפ לאתגר את הסדר המנהלי בתוך הממשל ומחזיר אותו לאחור יותר ממאה שנים. טראמפ שואף להחזיר את הארצות הברית מבירוקרטיה מקצועית המתבססת על מנהל תקין ושלטון החוק למדינה המתבססת של פטרונות וקירבה לשלטון, שנודעה כ"מערכת השלל" (Spoils System). בשלהי המאה ה-19 נעשו מאמצים להתמקצעות ולדה-פוליטיזציה של שירות המדינה. ההתמקדות בעת הנוכחית בנאמנות, טיהור השירות הציבורי וצמצומו, סוללים את הדרך למה שפרנסיס פוקאיימה כינה "ירושה-מחדש" - (Re-patrimonialization) של המערכת הציבורית. קרי, חזרה למצב שהשירות הציבורי פועל כרכושו האישי של השליט, מאויש בכל רמותיו בנאמנים וכן גמול ועונש מוחלים על מי שהשליט חפץ ביקרו או ברעתו.

גם אשר לזירה הבינלאומית, טראמפ מאותת על אודות חזרה לעידנים שבהם ארצות הברית לא פעלה כמגינת הסדר הליברלי ומעבר לקידום מדיניות בכלים כוחניים. מנקודת מבט של טראמפ, ארצות הברית מוגבלת ומנוצלת על ידי המערכת הבינלאומית הנוכחית עקב

מחויבותה להגן על בעלי בריתה, שאינם תורמים די. מהלכי טראמפ מאיצים את הפניה לאחור מתפיסת הסחר החופשי, שהובילה ארצות הברית בעבר, להתנערות מקואליציות ובריתות שארצות הברית הייתה במרכזן במשך עשורים, והם אף מלווים כוונה מוצהרת להרחיב את שטחה של ארצות הברית (קנדה, פנמה, גרינלנד, רצועת עזה). הפגיעה ב-USAID, מבטלת למעשה את הזרוע הביצועית של ארצות הברית, האמונה על בניית כוח שלא באמצעים צבאיים.

נאום שנשא סגן נשיא ארצות הברית ג'יי.די. ואנס בוועידת מינכן הדגיש את השינוי במדיניות החוץ האמריקאית מהשקפת עולם שהעמידה את הערכים הדמוקרטיים המשותפים בחזית היחסים הטרנס-אטלנטיים, לעבר גישה עסקית ומרקנטיליסטית. דברי ואנס, שהגדיר את האיום הגדול ביותר על אירופה כההליכים פנימיים הכוללים צנזורה על קולות מימין ופתיחת שעריה להגירה, נתפסו על ידי האירופאים כמתקפה אמריקאית על ערכים דמוקרטיים. אם לא די בכך, ואנס החרים את קנצלר גרמניה, אולף שולץ, ובמקום לפגוש אותו נפגש עם מנהיגיה של מפלגת הימין הקיצוני AfD—מהלך שנתפס כהתערבות אמריקאית ישירה בפוליטיקה הגרמנית בעיצומה של מערכת בחירות וכהזדהות פוליטית עם אותה המפלגה הנחשבת מוקצה מחמת מיאוס. מהלכי ואנס הם ביטוי נוסף לפניית הפרסה של הממשל הנוכחי ביחס לערכים ליברל דמוקרטיים שעמדו בלב מדיניות החוץ האמריקאית לפחות מאז המלחמה הקרה. גורם מתח נוסף בין ארצות הברית לבין מדינות אירופה, שמערער את היסודות שעליהן נבנתה ברית נאט"ו, הוא שינוי המדיניות החד שמוביל הנשיא ביחס למלחמת רוסיה-אוקראינה. מהלכי הנשיא מסמנים את כוונתו להפסיק את הסיוע האמריקאי לאוקראינה, לציר אוקראינה כגורם המסרב להגיע להפסקת האש והאחראי העיקרי למלחמה בה פתחה רוסיה, ולהוביל לנורמליזציה של היחסים בין וושינגטון למוסקבה.

משמעויות לישראל

1. צמצום סיוע החוץ האמריקאי: עד כה הוחרגה ישראל ממדיניות זו. אולם ככל שארצות הברית תמשיך לצמצם את תמיכתה במדינות זרות עלולה גם ישראל להתמודד עם פגיעה ישירה בביטחונה הלאומי, בפרט בתרחיש קיצון שבו תתרחב הגישה הזו למשא ומתן על ה-MOU החדש. בכל מקרה, הפחתת התמיכה האמריקאית במדינות במזרח התיכון עלולה לערער משטרים באזור באופן שיאתגר הנחות יסוד של הביטחון הלאומי של ישראל. מדינות באזור, בכללן ירדן ומצרים, נסמכות על תכניות הסיוע האמריקאיות ואין באפשרותן לממן מכיסן את כל הוצאותיהן. מנגד, נכונות הנשיא לאיים במניעת סיוע חוץ כמנוף לחץ עשויה לייצר עבור ישראל הזדמנויות שקשה לחזות אותן מראש.
2. השפעה פנימית על המאבק הבין-מעצמתי: הסנטור הרפובליקני רוג'ר וויקר ממסיסיפי, יושב ראש של הוועדת כוחות מזוינים בסנאט, אמר לאחרונה: "הרגשתי

במשך זמן רב ש-USAID היא הדרך שלנו להילחם ביוזמת החגורה והדרך, שהיא המאמץ של סין להשיג באמת השפעה ברחבי העולם". סגירתה או הפחתה גורפת של פעולות USAID פותחת פתח ליריבותיה של ארצות הברית, ובראשן סין, להרחיב את השפעתן הבינלאומית, כולל על שכנותיה של ישראל ועל מדינות חיוניות לאינטרסים הישראליים באפריקה. כל זאת, באופן המציב משקל נגד להשפעה האזורית האמריקאית, הנוטה לתמוך בישראל. זאת ועוד, התפרקות החזית הליברל-דמוקרטית, עלולה להעמיד את ישראל במידה גוברת במתח בין בעלת הברית הקרובה ביותר שלה בווייטנאם, לבין האיחוד האירופי המהווה את שותף הסחר הקרוב ביותר של ישראל ושעימו מקיימת ישראל קשרים מדיניים קרובים וחשובים.

3. השלכות כלכליות: המכסים שממשל טראמפ מתכוון להטיל על קנדה, מקסיקו וסין עשויים לטלטל את כלכלה העולמית. זאת, בפרט אם הממשל ירחיב את המכסים גם למדינות אחרות, כולל באיחוד אירופי. עדיין לא ברור האם הממשל מתכוון להטיל מכסים דומים על מוצרים ישראלים, אך גם אם יימנע מכך, התפתחות מלחמת סחר עלולה לפגוע בכלכלת ישראל עקב האטה כללית בסחר העולמי. מלחמת סחר תפגע בצורה ישירה בייצוא סחורות מישראל. ייצוא סחורות (ללא יהלומים) מהווה רק כ-13 אחוזים מהתוצר (נתון הנמצא במגמת ירידה כתוצאה מהגידול המהיר בסך התוצר והעלייה המרשימה בייצוא שירותי היי-טק), אולם הוא עדיין מהווה כ-45 אחוזים מסך הייצוא הישראלי ופגיעה בו תפגע משמעותית בצמיחת התוצר וברווחיות של מספר לא מבוטל של ענפים במשק.

4. בנוסף לפגיעה הישירה, מלחמות סחר יובילו לעלייה באינפלציה ברוב מדינות בעולם, לריביות יותר גבוהות ולהאטה בצמיחה הכלכלית העולמית. כיוון שכלכלת ישראל היא קטנה ופתוחה יחסית, המגמות האלה יזלגו גם אליה. לכן, גם בישראל צפויות עליה באינפלציה וריביות גבוהות - מה שיפגע ברווחת האוכלוסייה, שממילא סובלת כבר הרבה שנים מיוקר מחייה מהגבוהים בקרב מדינות ה-OECD.

5. לצמצום ההשקעה האמריקאית במדע צפויה השפעה ישירה ועקיפה על ישראל. האקדמיה הישראלית מהווה את אחד מאדני היסוד של ההצלחה הכלכלית של ישראל וכנגזרת מכך של ביטחונה הלאומי. מוסדות אקדמיים בארץ נהנים מהשתתפות בתוכניות מחקר הממומנות על ידי הקרן הלאומית למדע (NSF) והמכון הלאומי לבריאות (NIH) של ארה"ב. בנוסף, חוקרות וחוקרים מישראל שזכו להכשרה בארצות הברית נמצאים בחזית המחקר וההוראה המדעית בישראל. צמצום תקציבי המחקר האמריקאיים ופגיעה באוניברסיטאות האמריקאיות תשליך על יכולתה של ישראל לשמר יתרונות בהון אנושי, וזאת בעידן שבו האקדמיה הישראלית נתקלת במקרי חרם

"שקטים" ברחבי העולם. הקשחת יחסו של הממשל למתקפות על יהודים ועל ישראל בקמפוסים עשויה לאזן דינמיקה זו במידת מה.

6. השפעות הדינמיקה הפנים אמריקאית על ישראל: ההתפתחויות הדרמטיות בפוליטיקה הפנים-אמריקאית עשויות להשליך על ישראל במספר אופנים נוספים. ראשית, יהדות ארצות הברית, המהווה גשר חשוב של ישראל לנעשה באמריקה, חשה אי-וודאות מחד גיסא נוכח האפשרות החיוביות כי הממשל יגביל את פעולתם של גורמים אנטי-ישראלים, ומאידך גיסא נוכח האפשרות השלישית שיהפוך את ארצות הברית לנוחה פחות למיעוטים לא-לבנים ולא-נוצרים, ובהם הציבור היהודי. שנית, מהלכי הממשל צפויים להגביר את הקיטוב הפוליטי בארצות הברית וככל שישראל תיתפס כמזוהה במידה מובהקת עם הממשל הנוכחי, תגבר העוינות כלפיה בחוגים דמוקרטיים.

7. לבסוף, במסגרת המאבק הרעיוני בין הדמוקרטיה הליברלית לבין רעיונות לא-ליברליים, הממשל הנוכחי מכריע בחדות נגד המודל הליברל-דמוקרטי, באופן שעשוי להעניק רוח גבית לקולות דומים בתוך ישראל. מהלכים אלה עלולים לפגוע במעמדה של הדמוקרטיה הליברלית ברחבי העולם ולתת גיבוי לכוחות פופוליסטיים, אשר ישפיעו לא רק על המערכת האמריקאית, אלא גם על המערכת הבינלאומית כולה ובתוכה על ישראל.

*** פרסום זה התאפשר בזכות שותפות INSS עם קרן משפחת רודמן**

עורכי הסדרה: ענת קורץ ואלדד שביט